

Uitvoering Wet kinderopvang

jaarverslag 2008

1. Inleiding

Sinds 1 januari 2005 is de Wet kinderopvang (Wk) van kracht. Deze wet regelt de kwaliteit en de financiering van kinderopvang. De uitvoering van de Wk is een gezamenlijke activiteit van de afdelingen MO (toezicht en handhaving van de kwaliteit) en SZ (uitvoering doelgroepenbeleid). Deze afdelingen hebben samen het jaarverslag 2008 geschreven.

Het jaarverslag 2008 gaat in op het onderdeel melding en registratie, het toezicht op de kwaliteit en handhaving, het doelgroepenbeleid en de financiën. Verder kijken we vooruit voor het doelgroepenbeleid en sluiten we af met een aantal aandachtspunten.

2. Doel van de Wet kinderopvang

Doel van de Wk is om het ouders makkelijker te maken zorg en werk te combineren. De wet heeft twee belangrijke uitgangspunten. Ten eerste dat de financiering van de kinderopvang door ouders, werkgevers en rijksoverheid samen wordt gedragen (tripartiete financiering). Ten tweede waarborgt de Wk een basisniveau aan kwaliteit bij de instellingen, de kwaliteit van de opvang en het toezicht daarop.

De Wk geeft de gemeente drie wettelijke taken:

- I. melding en registratie;
- II. het toezicht op de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen en een handhavingsplicht;
- III. het betalen van een tegemoetkoming in de kosten van de kinderopvang aan een aantal in de Wk gedefinieerde gemeentelijke doelgroepen.

3. Melding en registratie (ad I.)

De gemeente moet een openbaar register inrichten en daarin alle kindercentra inschrijven die zich aanmelden. Dit register moet voor iedere belangstellende openbaar zijn (het register is te vinden op www.overbetuwe.nl). De centra en gastouderburo's die zich bij de gemeente aanmelden, vermelden we in het register. Ouders hebben alleen recht op een tegemoetkoming van de rijksoverheid als het kindercentrum of gastouderburo (waarvan zij gebruik maken) bij de gemeente is geregistreerd.

4. Toezicht op kwaliteit en handhaving (ad II)

De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van kinderopvang en de handhaving daarvan. Toezicht vindt plaats door inspectiebezoeken. Deze inspecties worden uitgevoerd door medewerkers van de GGD. De GGD beoordeelt een kindercentrum op 7 onderdelen: ouders, personeel, veiligheid en gezondheid, accommodatie en inrichting, leidster-kind-ratio, pedagogisch beleid & praktijk en klachten.

Nadat een toezichthouder van de GGD een locatie heeft geïnspecteerd en met de houder/eigenaar van het kindercentrum is overlegd over de bevindingen, ontvangt de gemeente een verslag. Als blijkt dat er onvoldoendes zijn gescoord door een kindercentrum, nemen wij telefonisch contact op met het betreffende kindercentrum. Indien nodig volgt er ook nog een bezoek. Op basis van alle beschikbare gegevens volgt daarna een gemeentelijk besluit over de handhaving. In de praktijk betekent dit dat wij de GGD vragen om een herinspectie uit te voeren op de onderdelen die onvoldoende of slecht zijn beoordeeld. Ook hiervan ontvangen wij een verslag.

De Inspectie van het Onderwijs volgt de gemeentelijke inspanningen via een (door gemeenten) aan te leveren modelverslag. Dit modelverslag is opgesteld namens de minister van OCW en is gericht op het onderdeel kwaliteit en handhaving. Het college moet dit verslag ter kennisname naar de gemeenteraad sturen. Daarom hebben wij het verslag als bijlage toegevoegd. Het modelverslag bevat al veel gegevens. Wij hebben er als aanvulling nog een korte toelichting bij geschreven.

Toelichting modelverslag 2008

Eind 2007 stonden er 28 kindercentra en 1 gastouderburo (gob) geregistreerd in Overbetuwe. Aan het einde van 2008 zijn dat 31 kindercentra (waarvan 15 dagopvang en 16 buitenschoolse opvang) en 2 gastouderburo's.

Dat is een minder sterke stijging dan die we in 2007 zagen. Ook in 2008 heeft de GGD nog te maken gehad met een inhaalslag bij het doen van (alle) inspecties. Om die reden is de gemeente terughoudend geweest met het inzetten van herinspecties. We hebben voorrang gegeven aan het (voor-) inspecteren van alle locaties. De kwaliteit van de kinderopvang is niet in het geding geweest; daar waar nodig zijn herinspecties ingezet. Ook heeft HGM meer tijd gestoken in het toelichten van inspectieresultaten aan de houders en maakten HGM en houders afspraken over het alsnog op orde brengen van bepaalde zaken.

In de tweede helft van het jaar is de capaciteit van HGM uitgebreid. Uiteindelijk zijn in 2008 alle kindercentra en gastouderburo's door HGM geïnspecteerd.

In de volgende tabel geven wij aan hoeveel locaties in 2008 zijn geïnspecteerd.

	KDV	BSO	GOB
Reguliere en voorinspecties	15, waarvan 15 geïnspecteerd	16, waarvan 16 geïnspecteerd	2, waarvan 2 geïnspecteerd
Herinspecties		3	

Voor een overzicht van alle HGM-oordelen op de verschillende onderdelen verwijzen wij naar pagina 6 en 7 uit het modelverslag.

Uiteindelijk zijn er in 2008 3 locaties opnieuw geïnspecteerd (herinspecties). Uit deze herinspecties bleek dat zij voldoende scoorden, vervolgtrajecten waren niet nodig.

5. Doelgroepenbeleid (ad III)

Wettelijke doelgroepen

Volgens de Wk komt een aantal wettelijke doelgroepen in aanmerking voor een gemeentelijke subsidie. Omdat het werkgeversdeel bij deze groepen ontbreekt, bekostigt de gemeente dit deel van de kosten. Voor de doelgroep sociaal-medisch geïndiceerden geldt dat de gemeente een tijdelijke regeling heeft getroffen voor de financiering voor kinderopvang.

Wettelijke doelgroepen:

1. Ouders met een uitkering die een re-integratietraject volgen en een uitkering ontvangen;
2. Niet-uitkeringgerechtigden (NUG-gers) die als werkzoekenden zijn geregistreerd bij het CWI en een traject naar werk volgen;
3. Nieuwkomers die een inburgeringstraject volgen;
4. Oudkomers vanaf het moment dat het verplicht is een inburgeringstraject te volgen;
5. Ouders met een sociaal-medische indicatie die niet tot de andere doelgroepen behoren;
6. Studenten die een opleiding of studie volgen;
7. Ouders met kinderen met een sociaal-medische indicatie.

Terugblik op 2008

Gebruik van de kinderopvang

In 2008 hebben 21 klanten gebruik gemaakt van een gemeentelijke subsidie voor kinderopvang in het kader van het doelgroepenbeleid en 1 klant in het kader van de tijdelijke subsidieregeling voor sociaal medische indicatie. Dit betekent voor de eerste groep een verdubbeling ten opzichte van 2007. Voor het eerst in drie jaar is er sprake van stijging in het gebruik.

Overzicht doelgroepen kinderopvang			
	Aantal klanten '06	Aantal klanten '07	Aantal klanten '08
Arbeidsre-integratie	14	5	8
Tienermoeder			1
Student	6	4	5
Inkomen met WWB	1		2
Inkomen uit arbeid			2
Inburgeringstraject	2	1	3
kinderopvang met sociaal medische indicatie	3	4	1
Totaal doelgroepen	26	14	22

Onderzoek naar gebruik kinderopvang

In 2007 is een grotere nadruk gelegd op het volgen van een re-integratietraject en is de informatievoorziening over de Wk geïntensiveerd. Hierdoor was het de verwachting dat meer personen uit de doelgroep een beroep zouden doen op de Wk. In 2007 was echter weer een daling te zien. In het Jaarverslag 2007 heeft Sociale Zaken aangegeven dat er in het najaar van 2008 een onderzoek zou plaatsvinden naar het gebruik van kinderopvang in het kader van de Wet kinderopvang. De resultaten van dit onderzoek zijn in een memo in oktober 2008 aan het college en de raad aangeboden.

Voor de wettelijke doelgroepen geldt dat het hebben van kinderen geen belemmering mag vormen om werk te aanvaarden, mits de kinderopvang goed geregeld is. Op de doelgroepen die buiten de afdeling Sociale Zaken vallen, heeft de afdeling geen invloed. Het regelen van kinderopvang is nu een onderdeel van zowel een re-integratie- als een activeringstraject en is niet vrijblijvend. Werkcoaches en re-integratiebedrijven geven actief de mogelijkheden van de Wk aan ouders met kinderen aan. Kinderopvang vormt geen belemmering voor een traject. Zo kunnen bijvoorbeeld bij sociale activering de werktijden vaak aangepast worden op de schooltijden. Bij de WI kunnen de taalcursussen ook 's avonds gevolgd worden.

Re-integratie & activering

In 2008 is het beleidsplan Re-integratie & Activering opgesteld en uitgewerkt in een aanbesteding. In februari 2009 zijn contracten gesloten met re-integratiebedrijven. Ook zijn er eind 2008 en begin 2009 4 werkcoaches gestart die actief klanten in traject nemen, ook de klanten met jonge kinderen die arbeidsplichtig zijn.

Rechtmatigheid

In 2007 heeft er een interne controle op de rechtmatigheid van de tegemoetkoming kinderopvang plaatsgevonden. Op grond van de bevindingen viel op te maken dat de procedure onvoldoende wordt gevolgd, c.q. de verordening onvoldoende wordt nageleefd om de rechtmatigheid te borgen. In 2008 is dit opgepakt. De werkprocessen van kinderopvang zijn verbeterd en vastgelegd zodat de rechtmatigheid geborgd is. De consultants hebben voorlichting gehad over het proces definitief vaststellen van de tegemoetkoming van de Wk. Voor 2007 en 2008 zijn de tegemoetkomingen definitief vastgesteld.

6. Financiën

Het budget voor de uitvoering van de Wk bedraagt voor de gemeentelijke doelgroepen voor de gemeente Overbetuwe **€ 20.375,--**. Dit bedrag is exclusief de inspecties ad. **€ 20.850,--**. Het budget voor de doelgroep met een sociaal-medische indicatie bedraagt **€ 15.800,--**. Totaal is derhalve voor 2008 een budget beschikbaar van **€ 57.025,--**. In de najaarsnota 2008 zijn de budgetten van de gemeentelijke doelgroepen en de sociaal-medische indicatie naar beneden bijgesteld, resp. met € 36.000 en € 30.000.

Het budget is in 2008 als volgt besteed:

Financieel overzicht kinderopvang (kostensoort 26500050/)*			
	Kosten 2008	Begroot 2008	Aantal klanten
Arbeidsre-integratie	7.480,66		8
Tienermoeder	203,36		1
Student	2.497,24		5
Inkomen met WWB	515,27		2
Inkomen uit arbeid	1.959,42		2
Inburgeringstraject	2.175,34		3
		20.375,00	
kinderopvang met sociaal medische indicatie (kostplaats 4343641)	1.849,23	15.800,00	1
Totaal doelgroepen (kostplaats 4343640)	16.680,52	36.175,00	22
Inspecties (MO) (kostplaats 4343640)	18.342,50	20.850,00	
Totale kosten	35.023,02		
Beschikbaar budget		57.025,00	

*) De loonkosten zijn buiten beschouwing gelaten

7. Een vooruitblik op het doelgroepenbeleid

Er is een aantal ontwikkelingen, dat in 2009 en verder invloed zal hebben op het gebruik van kinderopvang onder de wettelijke doelgroepen.

Economische situatie

Door de verslechterde economische situatie neemt het aantal uitkeringsgerechtigden toe. Het merendeel van deze nieuwe klanten zal starten met een re-integratie- of activerings-traject. Onder deze nieuwe klanten zijn ook ouders die recht hebben op een tegemoetkoming in het kader van de Wet kinderopvang. Het gebruik van kinderopvang zal door deze ontwikkeling toenemen.

Re-integratie & Activering

De aanbesteding Re-integratie & Activering is begin 2009 afgerond. De werkcoaches zijn in 2009 van start gegaan. Zij hebben begin 2009 het klantenbestand doorgenomen, klanten bij de geselecteerde re-integratiebedrijven aangemeld en trajecten opgestart. Wanneer uitkeringsgerechtigden als gevolg van hun kinderen belemmeringen ondervinden om aan een traject deel te nemen, biedt de werkcoach actief de mogelijkheden van kinderopvang aan. De stijging in het gebruik van kinderopvang van 2008 zal zich in 2009 doorzetten.

Wet verbetering arbeidsmarktpositie alleenstaande ouders

Op 1 januari 2009 is de Wet verbetering arbeidsmarktpositie alleenstaande ouders in werking getreden. Alleenstaande ouders in de bijstand met kinderen jonger dan 5 jaar moeten voortaan verplicht scholing of stage volgen om hun vaardigheden te onderhouden als ze vrijgesteld willen worden van de arbeidsplicht. In maart 2009 waren er in de gemeente 31 alleenstaande ouders met een kind jonger dan 5 jaar. In mei 2009 heeft SZ een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd voor deze ouders. (Gedeeltelijke) vrijstellingen van de arbeidsplicht worden opnieuw bekeken. Het hebben van kinderen mag het traject niet belemmeren. De verwachting is dat meer alleenstaande ouders gebruik zullen maken van de Wk.

Experiment deeltijd

Het kabinet is 1 januari 2009 gestart met een experiment om het voor alleenstaande ouders in de bijstand financieel aantrekkelijk te maken deeltijdwerk te gaan verrichten. Doel van de regeling is om te kijken of financiële prikkels helpen om alleenstaande bijstandhouders met

kinderen tot 12 jaar de stap naar werk te laten zetten. Uiteindelijk moet dit leiden tot duurzame uitstroom naar werk. Het experiment bij pilotgemeenten loopt tot en met 30 juni 2011. Daarna wordt bekeken of het experiment succesvol is en navolging verdient.

Inburgeraars

Met ingang van 1 maart 2009 is op SZ een medewerkster gestart die actief op zoek gaat naar de inburgeraars die wij niet in beeld hebben omdat zij geen uitkering ontvangen. Het zal vooral gaan om opvoeders (dus vrouwen). Zij krijgen een inburgeringstraject aangeboden, waardoor deze groep waarschijnlijk meer gebruik zal gaan maken van kinderopvang.

8. Tot slot: aandachtspunten

Kwaliteit kinderopvang en handhaving

Ons handhavingsbeleid voor kinderopvang is afgestemd binnen de regio Arnhem. In 2008 heeft een werkgroep gewerkt aan het opstellen van gezamenlijk toezicht- en handhavingsbeleid. Vanaf 2009 is dit beleid binnen gemeente Overbetuwe (en de regiogemeenten) vastgesteld. De houders van kindercentra en gastouderburo's zijn hiervan op de hoogte gesteld. Het vaststellen van (gezamenlijk) boetebeleid is een volgende stap. Ook hier heeft de VNG kaders voor uitgezet.

In 2008 heeft de HGM alle kindercentra en gastouderburo's kunnen inspecteren. Gemeenten (Overbetuwe) zijn terughoudend geweest met het inzetten van herinspecties, vanwege de achterstand tot dan toe. Waar nodig zijn herinspecties in 2008 wel gepland, om de kwaliteit van de kinderopvang te kunnen –blijven- waarborgen. De HGM heeft als aandachtspunt voor 2009 meegegeven dat gemeenten intensiever (moeten) gaan handhaven. Het inzetten van meer herinspecties is daar een middel toe. Nu de capaciteit bij HGM verbeterd is, kan dat ook makkelijker.

In 2009 worden de eisen aan gastouderburo's aangescherpt.

Wat op termijn (weer) tot groei van het aantal inspecties kan leiden, is de harmonisatie peuterspeelzaalwerk – kinderopvang. Tot op heden is er geen verplichting peuterspeelzalen te laten inspecteren. Als in 2010 het peuterspeelzaalwerk opgenomen wordt in de Wk, komt die verplichting er wel. Dat betekent extra inspanningen voor HGM en de gemeente.

Verder wordt in 2009 de Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte (GIR) ingevoerd. Dit is een automatiseringssysteem voor gemeenten, GGD'en en de Inspectie voor het Onderwijs. Het is de bedoeling dat het gemeentelijk register in de GIR wordt opgenomen en inspectierapporten in dit systeem worden gemaakt. Op het moment dat de GIR optimaal werkt, zijn planning en productiecijfers voor zowel gemeenten, GGD'en als inspectie inzichtelijk. Jaarlijkse verslaglegging kan met de komst van de GIR mogelijk achterwege blijven. Immers, alle partijen kunnen dan zelf de informatie uit het systeem halen.

Doelgroepenbeleid

Aandacht voor het structureel regelen van de kinderopvang blijft belangrijk, zodat de kinderopvang na beëindiging van het traject niet alsnog een belemmering is voor het toetreden tot de arbeidsmarkt. Bovendien bestaat het risico dat na het vinden van een baan de combinatie arbeid en zorg door slecht geregelde kinderopvang mislukt waardoor de klant alsnog terugkomt in de uitkering.

Gezien de stijging in 2008, het toegenomen aantal mensen dat een re-integratie- of activeringstraject volgt en de ontwikkelingen in wet- en regelgeving, raden wij af om ingrijpende budgettaire maatregelen te nemen. Willen de ontwikkelingen het beoogde effect resulteren (zoveel mogelijk mensen uit de uitkering of op traject) dan moet voor uitkeringsgerechtigden met kinderen kinderopvang toegankelijk en beschikbaar blijven. Dit ondanks de forse onderbesteding in de afgelopen jaren. Voor de doelgroep SMI geldt dat de afdeling Sociale Zaken geen invloed op de omvang van deze groep heeft. Er is ook geen

inschatting te geven van de hoogte van de vergoeding betreffende SMI. Dit is per aanvraag verschillend en kan behoorlijk variëren.